

Sygn. akt I KZ 55/21

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **P. K.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu dniu 8 grudnia 2021 r.,
zażalenia skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w B. z dnia 28 września 2021 r. (sygn. akt VIII Kz (...)) o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 czerwca 2021 r. (sygn. akt VIII Kz (...))

p o s t a n o w i ł

**zmienić zaskarżone postanowienie i przywrócić P. K. termin
do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie
postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 czerwca 2021 r.
(sygn. akt VIII Kz (...))**

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 28 września 2021 r. (sygn. akt VIII Kz (...)) nie uwzględniono wniosku obrońcy P. K. – r.pr. M. C. w przedmiocie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 czerwca 2021 r. (sygn. akt VIII Kz (...)).

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł obrońca P. K., zarzucając przedmiotowemu postanowieniu naruszenie prawa do obrony P. K. przez brak przywrócenia terminu pomimo, iż z uwagi na stan zdrowia wnioskodawcy oraz brak aktywności poprzedniego obrońcy nie doszło do złożenia stosownego wniosku.

Skarżący wniósł o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie kazało się zasadne. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że nie są niezależną od strony przyczyną usprawiedliwiającą brak złożenia stosownego wniosku w terminie takie okoliczności jak niski stan świadomości prawnej lub nieznajomość prawa (post. SN z 19 grudnia 2006 r., II KZ 27/06, OSNwSK 2006, Nr 1, poz. 2495; post. SN z 9 marca 2007 r., V KZ 9/07, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 596), czy też upośledzenie umysłowe strony (post. SN z 25 lutego 2009 r., I KZP 36/08, Biul. PK 2009, Nr 3, s. 7-8). Jednak może okazać się w realiach konkretnej sprawy, że nagromadzenie poszczególnych czynników jest tak duże, że trudno uznać, że strona była rzetelnie poinformowana o swoich uprawnieniach procesowych, a konsekwentnie stanowiło to przeszkodę w terminowym złożeniu wniosku niezależną od strony.

W sprawie niniejszej niewątpliwie doręczono postanowienie nieobecnemu podczas posiedzenia oskarżonemu oraz jego obrońcy (k. 220 i 223). Jak wynika z akt sprawy, obrońca P. K. reprezentował go także po uprawomocnieniu się postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 czerwca 2021 r. (sygn. akt VIII Kz (...)), gdyż skarżył on postanowienie Sądu Okręgowego w B. z dnia 29 czerwca 2021 r. o wskazaniu miejsca realizacji środka zabezpieczającego. Podkreślić należy, że obrońca z urzędu został wyznaczony oskarżonemu na podstawie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k.

W sprawie niniejszej mamy do czynienia z sytuacją, w której P. K. miał obrońcę z urzędu z uwagi na przesłanki związane z niepoczytalnością (art. 31 § 1 k.k.), która zresztą była powodem umorzenia postępowania i zastosowania najbardziej dolegliwego środka zabezpieczającego, tj. pobytu w szpitalu psychiatrycznym. Lektura akt sprawy wyraźnie wskazuje, że powodem detencji była kondycja oskarżonego, który m.in. nie poddawał się regularnie leczeniu ambulatoryjnemu i zaprzeczał swojej chorobie, a ponadto wskazywano na jego nieustabilizowany stan psychiczny.

Z przyczyn, które nie są możliwe do ustalenia na podstawie akt sprawy, obrońca z urzędu nie wniósł o sporządzenie uzasadnienia postanowienia do zastosowaniu detencji psychiatrycznej i doręczenie takowego. Działał jednak dalej w sprawie podejmując inne kroki związane z pozostałymi rozstrzygnięciami. Mając wiedzę o stanie psychicznym sprawcy i okoliczność, że w jego imieniu z urzędu, z uwagi na art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. działa obrońca, nie do zaakceptowania jest zdawkowe stwierdzenie Sądu Okręgowego, że „obrońcą była bowiem adw. E. K. czyli profesjonalny pomocnik procesowy, z założenia dysponujący fachową wiedzą nie tylko o ciężących na niej jako obrońcy podejrzanego obowiązkach i przysługujących uprawnieniach, ale co do obowiązujących unormowań karnoprosesowych w ogóle.”

Nie budzi wątpliwości na gruncie uregulowań procedury karnej, że zaniedbania lub niewłaściwe wykonywanie obowiązków przez obrońcę nie mogą szkodzić oskarżonemu, zwłaszcza wówczas, gdy ten nie ponosi żadnej winy w niedopełnieniu obowiązków przez obrońcę. Sąd Najwyższy od lat stoi także na stanowisku, że skoro sam oskarżony nie może być obecny na ogłoszeniu orzeczenia, bo np. został pozbawiony wolności, to wówczas władza publiczna musi mu zagwarantować pełną ochronę jego interesów, w tym możliwość realizacji konstytucyjnego prawa do sądu, przez poznanie motywów wyroku oddalającego jego środek odwoławczy. Problematyka ta jest także przedmiotem analiz doktryny (por. W. Zontek, Procedura dla obywatela czy obywatel dla procedury? Kilka uwag o wzniosłych zasadach i prostych przepisach, Kwartalnik o Prawach Człowieka nr 3-4/2017 s. 36 – 44).

W przypadku, gdy osoba pozbawiona jest wolności w trybie środka zabezpieczającego z uwagi na stan zdrowia psychicznego, to tym bardziej sąd ma stać na straży gwarancji jej podstawowych praw procesowych. Argumentowanie, że sam podsądny wszak może działać w procesie stoi w sprzeczności z faktem wyznaczenia mu obrońcy z uwagi na art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. Zwłaszcza niezrozumiałe jest stanowisko Sądu Okręgowego, gdy ten, jak zacytowano wyżej najwyraźniej dostrzega mankamenty w wykonywaniu pomocy prawnej przez obrońcę z urzędu. Powyższe okoliczności przekonują, że brak złożenia w terminie wniosku o uzasadnienie postanowienia był od podsądnego niezależny.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.